

Aino-Kaisa Pekonen vas ym.

Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä perusterveydenhuollon hoitotakuun tiukentamiseen (121 000 000 euroa)

Eduskunnalle

Edellinen hallitus päätti tiukentaa perusterveydenhuollon hoitotakuuta siten, että 1.9.2023 alkaen hoitotakuu on ollut perusterveydenhuollon avosairaanhoidossa 14 vuorokautta ja suun terveydenhuollossa neljä kuukautta. Edelleen 1.11.2024 alkaen hoitotakuu perusterveydenhuollon avosairaanhoidossa oli tarkoitus tiukentaa 7 vuorokauteen ja suun terveydenhuollossa kolmeen kuukauteen.

Orpon hallitus päätti ensin lykätä 7 vuorokauden hoitotakuun voimaantuloa ja seuraavana säästö päätöksenä hoitotakuu pidennettiin takaisin kolmeen kuukauteen. Täyskäännös on erikoinen, sillä viime hallituskaudella hoitoonpääsyä onnistuttiin nopeuttamaan poikkeuksellisen haastavissa oloissa. Maaliskuussa 2024 kahden viikon hoitotakuun toteuma oli jo 91 prosenttia, eli sääntely on toiminut hyvin ja vahvistanut perusterveydenhuoltoa. Hoitotakuun pidentämisen jälkeen hoitoonpääsy on selvästi hidastunut vuoden 2025 aikana.

Hoitoonpääsyn vaikeuttaminen perusterveydenhuollossa on kokonaisvaltaisesti haitallista politiikkaa, joka heikentää kansalaisten terveyttä ja johtaa samalla kasvaviin erikoissairaanhoidon kustannuksiin, kun sairauksia ei saada hoidettua ajoissa. Asiantuntijoiden mukaan esitys hoitotakuun pidentämisestä on omiaan pahentamaan työvoimapulaa, koska samalla toteutettava rahoitusleikkaus edellyttää merkittäviä henkilöstövähennyksiä. Lisäksi hoitotakuusta peruuttaminen on nähty mittavaksi mainehaitaksi julkiselle terveydenhuollossa, minkä vuoksi henkilöstön veto- ja pitovoiman arvioidaan heikentyvän entisestään.

Hoitotakuun keventämisellä arvioidaan olevan kielteisiä vaikutuksia muihin terveydenhuollon palveluihin: sen arvioitiin lisäävän päivystyspalvelujen, erikoissairaanhoidon ja muiden kalliimpien palvelujen tarvetta sairauksien pahentuessa odotusaikana, häiriökysyntää, hukkakäyttöä potilaiden hakeutuessa odotusaikana väärin palveluihin, kuten päivystykseen, sekä sosiaalihuollon palvelujen tarvetta osan potilaista toimintakyvyn heiketessä odotusaikana.

Edellisellä kaudella uudesta hoitotakuulainsäädännöstä päättäessään eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla vahvistetaan perusterveydenhuollon avosairaanhoidossa hoitosuhteen jatkuvuutta ottamalla käyttöön omalääkäri- ja omahoitajamalli tai perhelääkärimalli taikka laajentamalla niiden käyttöä. Nyt perusterveydenhuollon vahvistaminen ja uudistaminen on vaarantunut, mikä samalla vaarantaa sote-uudistuksen perustavoitteet sekä terveyserojen kaventamisen että kustannuksien hillinnän osalta.

Talousarvioaloite TAA 28/2025 vp

Hoitotakuun heikentämisen sijasta sitä tulisi edelleen kiristää 7 vuorokauteen riittävällä siirtymäajalla samalla kun työvoimapulaan haetaan ratkaisuja. Tästä syystä myös hyvinvointialueiden rahoitukseen hoitotakuun heikentämisen perusteella tehdyt määrärahhaleikkaukset tulisi perua vuoden 2026 budjetista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta lisää 121 000 000 euroa momentille 28.89.31 perusterveydenhuollon hoitotakuun vahvistamiseksi siten, että sitä kiristetään 14 vuorokauteen ja siirtymäajalla 7 vuorokauteen.

Helsingissä 3.10.2025

Aino-Kaisa Pekonen vas
Mai Kivelä vas
Pia Lohikoski vas
Anna Kontula vas
Minja Koskela vas
Hanna Sarkkinen vas
Veronika Honkasalo vas
Johannes Yrttiaho vas
Timo Furuholm vas